

Vastine

18.2.2026

VN/26666/2024
VN/26666/2024-OKM-93

Sivistysvaliokunnalle

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastine; hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ammattikorkeakoululain ja opintotukilain muuttamisesta (HE 197/2025 vp)

Eduskunnan sivistysvaliokunta on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriön vastinetta lausuntoihin, jotka koskevat yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamista. Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää vastineenaan seuraavaa:

1. Ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutusten sujuvoittamista koskeva tavoite

Ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutusten sujuvoittamista kannatettiin laajasti. Jotkut lausunnonantajat, kuten *Kättilöliitto* katsoivat kuitenkin, että ammattikorkeakoulututkintojen muuttaminen koulutuksiksi ei olisi paras tapa toteuttaa uudistus. Huolta herättivät koulutuksen tunnistettavuus, houkuttelevuus ja arvostus.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että sääntelyä selkeyttämällä pyritään juuri varmistamaan, että koulutus vastaa sille asetettuja vaatimuksia. Erikoislääkäriin, erikoishammaslääkäriin, erikoiseläinlääkäriin koulutusten tutkintomuotoisuus on poistettu aiemmin 2000-luvulla ja ne suoritetaan vastaavasti tutkinnonjälkeisenä koulutuksena. Myös opettajan pätevyyden voi suorittaa tutkinnonjälkeisenä koulutuksena. Myös nämä ammatit ovat säänneltyjä. Näiden ammattien osalta ei ole havaittu koulutusmuotoisuudesta johtuvia ongelmia sääntelyn toteuttamisessa, ammattien arvostuksessa, ansiokehityksessä tai houkuttelevuudessa.

2. Kättilökoulutus ylempänä ammattikorkeakoulututkintona (YAMK)

Suomen kättilöliitto, *Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK*, *Sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteiden tutkimuskeskus Tehty*, ja *Suomen sairaanhoitajat* esittävät, että kättilökoulutuksen tulisi olla YAMK-tutkinto.

Suomen Kättilöliitto huomauttaa lausunnossaan, että se on yhdessä Tehyn kanssa esittänyt kättilökoulutuksen rakenteeksi ylempää ammattikorkeakoulututkintoa (YAMK), kesto 2 vuotta, laajuus noin 120 opintopistettä (NQF/EQF taso 7). Myös valtakunnallinen kättilöopettajien verkosto on kättilöliiton mukaan yhtä mieltä tästä kättilökoulutuksen rakenteesta. Kättilöliiton mukaan YAMK-rakenne poistaa samantasoisten koulutusten, sairaanhoitaja (AMK) + kättilö (AMK), tilanteen, ja tuottaa automaattisen tunnistamisen EU/ETA-alueella. Lisäksi se nostaa kättilöliiton mukaan kättilöiden koulutustasoa, mikä tukee tavoitetta suomalaisten osaamistason nostamisesta ja vähentää samantasoisten

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

korkeakoulututkintojen suorittamisen tarvetta. Kätilö (YAMK) tutkinnon hakukelpoisuudelle ei ole tarpeellista asettaa työssäoloehtoa jo suoritettun sairaanhoitajan ammattikorkeakoulututkinnon jälkeen.

Myös *Suomen sairaanhoitajat* näkevät, että kätilön koulutuksen pituus ja tehtävän itsenäinen luonne ja osaamisen vaatimustaso asettuvat vaatimustasoltaan erikoistuneen sairaanhoitajan yläpuolelle, minkä takia kätilöiden osalta on ollut esillä tarve saada kätilökoulutus YAMK-koulutukseksi. SAMOK puolestaan toteaa ehdottaneensa kätilökoulutuksen uudistamista tutkintojen ja muun osaamisen viitekehysten (EQF, European Qualification Framework) tason 7 mukaiseksi ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi (YAMK). Myös Tehy esittää, että kätilökoulutus uudistetaan tutkintoon johtavaksi, vähintään noin 120 opintopisteen laajuiseksi, ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi, joka suoritettaisiin sairaanhoitaja (AMK) -tutkinnon jälkeen.

Kätilöliitto toteaa myös, että kätilötyön lehtorin koulutus pitenee merkittävästi, koska tutkintotaso säilyy AMK-tasona. Tämän perusteella opintopolku tarkoittaa 3,5 vuoden sairaanhoitajakoulutusta + 1,5 vuoden kätilökoulutusta + maisterikoulutusta tai YAMK-koulutusta (johon edellytetään 2 vuoden työkokemusta) ja pedagogisia opintoja. Näin ollen kätilötyön lehtorin pätevyys saaminen kestää vähintään 7–8 vuotta. Se on huomattavasti pidempi muiden alojen opettajien koulutuspiteuteen nähden (esim. tekniikan / liiketalouden lehtori). Kätilökoulutus YAMK-tutkintona mahdollistaisi lehtoripätevyys saavuttamisen täydentämällä tutkinto pedagogisilla opinnoilla, ja siten se olisi tasavertaisempi muihin amk-lehtoreiden koulutuspiteuksiin verrattuna.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että kuten hallituksen esityksessä on tuotu esiin, kätilökoulutuksen toteuttamista ylempänä ammattikorkeakoulututkintona on pohdittu useassa vaiheessa, mm. sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittämishankkeessa (SOTEKO) vuosina 2021–2023. On todettu, että kätilökoulutuksen toteuttaminen ylempänä ammattikorkeakoulututkintona edellyttäisi sen osalta lukuisten poikkeusten säätämistä ammattikorkeakoululainsäädäntöön (liittyen muun muassa koulutukseen pääsyn edellytyksiin, koulutuksen rakenteeseen ja sen keston), mikä heikentäisi ammattikorkeakoulututkintojärjestelmän yhtenäisyyttä, selkeyttä ja tunnistettavuutta. Lisäksi ilman merkittävää koulutuksen sisällöllistä uudistamista nykyistä ammattikorkeakoulututkintotasosta koulutusta ei voi muuttaa korkeammalle tutkintotasolle. Jos nykyisin viitekehystasolle 6 sijoittuva kätilö AMK-tutkintonimikkeeseen johtava ammattikorkeakoulututkinto haluttaisiin toteuttaa ylempänä ammattikorkeakoulututkintona, edellyttäisi se viitekehystasolle 7 kuuluvaa osaamista. Ottaen huomioon ammattipätevyysdirektiivin edellyttämät tuntimäärät, tällaisen tutkinnon laajuudeksi tulisi 135 opintopistettä, jolloin koulutuspolun pituus olisi seitsemän vuotta ja 9 kuukautta, mistä 2 vuotta olisi ylempää ammattikorkeakoulututkintoa edeltävää työkokemusta ja ilman työkokemusvaatimustakin 5 vuotta ja 9 kuukautta. Nyt ehdotetussa mallissa opintojen kokonaiskesto olisi viisi vuotta.

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, ei työryhmän arvion mukaan perustutkinnon kaltaisten koulutusten siirtäminen ylempiin ammattikorkeakoulututkintoihin ole tarkoituksenmukaista, sillä se hämärtäisi tutkintotasojen välistä selkeää työnjakoa. Nykyinen ammattikorkeakoulututkintotasoinen koulutus ei ole siirrettävissä YAMK-tasolle ilman merkittäviä sisällöllisiä muutoksia, ja muutos loisi epäselvyyksiä suhteessa jo olemassa olevaan alan YAMK-tutkintoon sekä urapolkuihin.

Lisäksi osaamistavoitteiden saavuttaminen edellyttää huomattavaa määrää harjoittelua, mikä poikkeaa YAMK-tutkintojen rakenteesta ja pedagogisesta viitekehystä. Harjoittelun sisällyttäminen YAMK-tutkintoon estäisi muiden YAMK-tason osaamistavoitteiden toteutumisen tutkinnon nykyisessä laajuudessa. Näin ollen koulutus poikkeaisi olennaisesti ylempien ammattikorkeakoulututkintojen tavoitteista ja toteutusperiaatteista.

Opetus- ja kulttuuriministeriölle ei ole myöskään tullut viitteitä siitä, että nykyisen kätilökoulutuksen tuottama osaaminen olisi osoittautunut työelämän tarpeisiin nähden riittämättömäksi ja vaatisi huomattavaa kehittämistä.

3. Terveystenhoitajakoulutus

Terveystenhoitajaliiton mukaan koulutuksen keventäminen tai sen rakenteen pilkkominen vaarantaisi vanhemmuuden tuen, nuorten hyvinvoinnin edistämisen ja työikäisten työkyvyn tukemisen lakisääteisten palveluiden yhdenvertaisen toteutumisen ja heikentäisi kansanterveyden keskeisiä tuloksia. Liitto kritisoi lakiesityksen väitettä, että koulutuspolkujen vaikutus työurien olisi lyhentävä, ja siten henkilöstön työvoimapulaa pahentava. Sairaanhoitajan ei ole nykymallissa tarvinnut hakeutua uudelleen pitkään terveydenhoitajan tutkintoon johtavaan koulutukseen (240 op), kuten lakiesityksessä on esitetty. Ammattikorkeakoululaisissa ei aiemmin ole säädetty ko. kaksoistutkinnoista, vaan kaksoistutkintoluonne on perustunut ammattikorkeakoulujen käytäntöihin. Ammattikorkeakoululakiin olisi siis tarvittu säädökset kansallisista kaksoistutkinnoista, jolloin turvattaisiin ensihoitaja-, terveydenhoitaja- ja kätilökoulutus laadukkaina suomalaisina tutkintokoulutuksina. Terveystenhoitajaliitto korostaa, että

sekä terveydenhoitajan tutkintokoulutuksen että terveydenhoitajan tutkintonimikkeen säilyttäminen on välttämätöntä. Laissa säädetty, itsenäinen tutkintokoulutus on paras tapa turvata korkeatasoinen ja yhteiskunnan kannalta merkittävä ammatillinen osaaminen myös tulevaisuudessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö painottaa, että esityksellä ei ole tarkoitus keventää tai pilkkoa koulutuksia. Esityksellä ei puututa koulutuksen sisältöihin. Sairaanhoidajan on täytynyt hakeutua 240 op terveydenhoitajakoulutukseen, mutta osa siitä on voitu hyväksilukea suoritettujen sairaanhoitajaopin-
tojen perusteella. Kokonainen tutkinnon opintopaikka on kuitenkin näin menetetty, vaikka opiskelija suorittaisi siitä todellisuudessa vain osan. Terveydenhoitajan tutkintonimikkeeseen ei olla tekemässä muutoksia, vaan uusimuotoisen koulutuksen suorittavat saisivat aivan saman tutkintonimikkeen kuin aiemminkin eli terveydenhoitaja (AMK). Opetus- ja kulttuuriministeriö painottaa, että jatkossakin terveydenhoitajaksi opiskellut on suorittanut sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon, johon on liitetty sekä sairaanhoitaja (AMK) että terveydenhoitaja (AMK) -tutkintonimikkeet.

4. Viitekehukseen sijoittaminen

Kätilöliitto, Tehy, OAMK ja OAJ esittivät terveydenhoitaja- ensihoitaja- ja kätilökoulutusten sisällyttämistä kansalliseen viitekehukseen. Kätilöliiton näkemyksen mukaan tämä olisi hyvä tehdä samassa yhteydessä uudistuksen muiden muutosten kanssa. OAJ katsoo, että esityksen mukaiset pätevyyden tuottavat erilliset opinnot vastaavat toteutusmuodoltaan ammatillista opettajankoulutusta ja ne tulee siksi sijoittaa kansalliseen osaamisen viitekehukseen (NQF). Tämä on välttämätöntä, jotta osaaminen tunnustetaan luotettavasti työmarkkinoilla ja kansainvälisen liikkuvuuden kontekstissa. Myös OAMK pyytää lausunnossaan huomioimaan ja varmistamaan, että lakimuutoksen kohteena olevien koulutusten osalta mainitaan EQF6 -taso, mm. kansallisen ja eurooppalaisen vertailtavuuden vuoksi. Tehy ehdottaa, että sivistysvaliokunta esittää mietinnössään lausumaa, että edellä mainitut koulutukset määritellään myös opintopisteinä ja lisätään kansalliseen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehukseen (FinQF) viipymättä koulutustason tunnustamisen ja tunnustamisen varmistamiseksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että kansallisesta tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehuksesta säädetään laissa (93/2017) ja valtioneuvoston asetuksessa (120/2017). Viitekehystä päivitetään ja täydennetään muuttamalla valtioneuvoston asetuksen (120/2017) liitettä. Muutoksista vastaa opetus- ja kulttuuriministeriö.

Viitekehys kuvaa kansalliseen koulutusjärjestelmäämme kuuluvat tutkinnot, oppimäärät ja muut laajat osaamiskokonaisuudet, jotka on sijoitettu kahdeksalle tasolle niiden edellyttämän osaamisen perusteella. Kunkin tason tuottama osaaminen on määritelty valtioneuvoston asetuksessa, ja kuvaukset vastaavat eurooppalaisen tutkintojen viitekehysten vaativuustasoja. Viitekehukseen ei sijoiteta yksittäisiä, nimeltä mainittuja, korkeakoulututkintoja, vaan esimerkiksi tasolle 6 on sijoitettu alemmat korkeakoulututkinnot ja ammattikorkeakoulututkinnot ja tasolle 7 ylemmät korkeakoulututkinnot ja ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot.

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon, sairaanhoitaja (AMK) osana suoritettujen ensihoitaja- ja terveydenhoitajakoulutukset sijoittuvat viitekehukseen suoritettujen tutkinnon tason mukaisesti: ammattikorkeakoulututkinto, taso 6. Kun ammattikorkeakoululaki on vahvistettu, voidaan erikseen suoritettavat ensihoitaja- terveydenhoitaja- ja kätilökoulutukset esittää sijoitettavaksi kansalliseen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehukseen, jolloin niiden viitekehystaso määritetään.

5. Ammattipätevyysdirektiivin asettamat vaatimukset

HUS nostaa esiin lausunnossaan, että ammattipätevyysdirektiivi antaa kolme vaihtoehtoista tapaa toteuttaa kätilökoulutus, joista yksi on suora kätilökoulutus ilman sairaanhoitajan pätevyyttä. Tällöin kätilökoulutuksen vähimmäiskesto on täysipäiväisenä 3 vuotta (vähintään 4 600 tuntia). Tällainen malli on käytössä esimerkiksi Tanskassa (kesto 3,5 vuotta) ja Alankomaissa (kesto 4 vuotta), joissa kätilöillä on vahva rooli äitiyshuollossa. Suoraan kätilökoulutukseen on mahdollista sisällyttää kätilötyön osaamisen lisäksi riittävä sairaanhoidollinen osaaminen ilman sairaanhoitajan tutkintoa. *HUS* viittaa lausunnossaan opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämään keskustelutilaisuuden ensihoitaja-, kätilö- ja terveydenhoitajakoulutuksen lainsäädäntömuutoksista 18.12.2025. Tilaisuudessa on käynyt ilmi, ettei valmistelussa ole lainkaan tarkasteltu mahdollisuutta suoraan kätilökoulutukseen. Hallituksen esityksessä ei arvioida tätä vaihtoehtoa lainkaan. *HUS* esittää, että esitys palautetaan tästä syystä valmisteluun kätilökoulutuksen osalta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että Suomessa on pitkään katsottu laajassa yhteisymmärryksessä (STM, ammattikorkeakoulut, työntekijä- ja työnantajajärjestöt), että Suomessa kättilöiden on oltava myös sairaanhoitajia. Kaksoistutkintojen rakenteen kehittäminen annettiin vuosina 2021-2023 toimineen opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteisen sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittäminen - hankkeen (SOTEKO) tehtäväksi. Hankkeen tehtävänä oli sosiaali- ja terveysalan tutkintorakenteen ja sitä täydentävän koulutuksen kehittäminen. Hanketyöryhmä asetti alatyöryhmän arvioimaan erilaisia vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa kättilön, ensihoitajan ja terveydenhoitajan tehtäviin johtava koulutus ja tehdä ehdotus koulutusmalleista. Hanketyöryhmä teki työn aluksi linjaukset ennakkoehdoista, joiden oli toteuduttava alatyöryhmän ehdotuksissa. Ensimmäisenä ennakkoehtona oli, että työmarkkinoiden toimivuuden vuoksi terveydenhoitajien, ensihoitajien ja kättilöiden on jatkossakin saatava laillistus sairaanhoitajiksi, kuten tällä hetkellä. Tämä SOTEKO-hankkeen hanketyöryhmän linjaus tarkoitti sitä, että jatkovalmisteluun ei otettu ammattipätevyysdirektiivin mahdollistamaa kolmivuotista kättilön koulutusta, koska tällöin kättilöt eivät saisi laillistusta myös sairaanhoitajiksi.

Lainvalmistelutyössä ei ole tullut esiin viitteitä siitä, että näkemykset asian suhteen olisivat muuttuneet ja kolmivuotinen kättilökoulutus ilman sairaanhoitajan laillistusta olisi nykytilanteessa laajasti kannatettu ja toivottu ratkaisu. Tästä syystä kolmivuotista kättilökoulutusta ei ole tarkasteltu valmistelun yhteydessä.

Oulun ammattikorkeakoulu esittää edelleen tarkennettavaksi, miksi kättilökoulutukseen ei voi tulevaisuudessa hakea opiskelemaan kaksoistutkintona, vaikka tämä mahdollisuus on yhä ensihoitaja- ja terveydenhoitajaopinnoissa sekä eroavaisuudet lakiehdotuksessa mainitulle ehdolliselle kättilökoulutuksen hakumahdollisuudelle haettaessa sairaanhoitaja (AMK) koulutukseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että ammattipätevyysdirektiivin säännösten mukaan kättilön koulutukseen pääsyn edellytyksenä (Admission to training as a midwife / För att bli antagen till barnmorskeutbildningen) on oltava linjan II (täysipäiväinen kättilön koulutusohjelma, joka kestää 18 kuukautta) tapauksessa direktiivin liitteessä V kohdassa 5.2.2 tarkoitettu yleissairaanhoitaja vastaan sairaanhoitajan muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja (possession of evidence of formal qualifications as a nurse responsible for general care / Innehav av bevis på formella kvalifikationer för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård). Kyseisessä liitteessä on Suomen osalta kättilön koulutuksesta annettavina asiakirjoina mainittu terveydenhuolto-oppilaitoksen myöntämä Sairaanhoitajan tutkinto ja ammattikorkeakoulun myöntämä Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, sairaanhoitaja (AMK). Direktiivin säännöksestä johtuen, kättilökoulutukseen pääsyn edellytyksenä tulee olla suoritettu sairaanhoitajatutkinto. Ehdolliselle valinnalle ei kuitenkaan vaikuta olevan estettä.

Tampereen ammattikorkeakoulu, Kättilöliitto ja Lupa- ja valvontavirasto ottivat lausunnoissaan kantaa ammattipätevyysdirektiivin automaattiseen tunnustamiseen ja sen edellytyksenä vaadittavaan vuoden työkokemukseen. Tampereen ammattikorkeakoulu toteaa lausunnossaan, että ammattipätevyuden automaattinen tunnistaminen edellyttää vuoden mittaista työskentelyä kättilönä, minkä tulee sisältää kaikkea kättilön toimenkuvaan kuuluvaa toimintaa tätä tarkoitusta varten hyväksytyssä sairaalassa tai muussa terveydenhuollon laitoksessa. Pohdittavaksi jää miten työnantaja mahdollistaa tämän henkilöille, jotka automaattista tunnistamista haluavat. Lupa- ja valvontavirasto puolestaan huomauttaa, että työkokemuksen osoittaminen voi osoittautua haastavaksi, koska usein tarve liikkua syntyy yllättäen, eikä henkilö ole osannut valmistautua ja hankkia vähintään vuoden työkokemusta kaikilla vaadituilla osa-alueilla. Kättilöliiton mukaan hallituksen esityksen mukaisessa 18 kuukauden ja 3000 tunnin koulutusrakenteessa automaattisen tunnustamisen edellytykset saavutetaan, kun on harjoittanut tyydyttävästi kaikkea kättilötoimeen kuuluvaa toimintaa yhden vuoden ajan. Kättilöliitto nostaa esiin, että käytännössä kättilötoimen harjoittaminen kaikilla kättilötyöalueilla yhden vuoden aikana on mahdotonta. Toisin sanoen työkokemuksen kartuttaminen vuodessa kaikilta kättilötyöalueilta: raskausajan, synnytyksen aikaisesta ja sen jälkeisen ajan kättilötyöstä ja naistentautien kättilötyöstä sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisestä ei ole mahdollista. Lisäksi se ei ole nykyisessä palvelurakenteessa mahdollista, koska perusterveydenhuollon yhdistetyissä äitiys- ja lastenneuvoloissa työskentely edellyttää terveydenhoitajan tutkintoa.

Tampereen ammattikorkeakoulu toteaa, että ammattipätevyysdirektiivin automaattinen tunnistaminen edellyttää vuoden mittaista työskentelyä kättilönä, minkä tulee sisältää kaikkea kättilön toimenkuvaan kuuluvaa toimintaa tätä tarkoitusta varten hyväksytyssä sairaalassa tai muussa terveydenhuollon laitoksessa. Pohdittavaksi jää miten työnantaja mahdollistaa tämän henkilöille, jotka automaattista tunnistamista haluavat.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että automaattisen tunnustamisen edellytyksenä vaadittava vuoden työkokemuksesta säädetään ammattipätevyysdirektiivissä. Lisäksi on syytä korostaa, että Suomessa kättilön ammatinharjoittamisoikeuden saisi jo kättilökoulutuksen suoritettuaan, eikä vuoden työkokemusvaatimusta tässä kohtaa edellytetä. Työkokemusvaatimus koskee ainoastaan

tilannetta, jossa Suomessa kättilöksi kouluttautunut henkilö haluaa siirtyä harjoittamaan ammattia toiseen jäsenvaltioon automaattisen tunnustamisjärjestelmän piirissä. Henkilö voi liikkua jäsenvaltioiden välillä jo heti kättilökoulutuksen suoritettuaan, jolloin vuoden ammattikokemusta ei edellytetä. Siinä tapauksessa henkilön ammattipätevyys tunnustetaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa yleisen tunnustamisjärjestelmän nojalla.

Ammattipätevyysdirektiivin yleisen tunnustamisjärjestelmän mukainen tunnustaminen perustuu hakijan kotijäsenvaltiossa hankkiman ammattipätevyyden ja vastaanottavan jäsenvaltion kyseiseen säänneltyyn ammattiin vaadittavan ammattipätevyyden ja koulutuksen vertailuun. Hakijalle voidaan asettaa vaatimus korvaavan toimenpiteen (kelpoisuuskoe / sopeutumisaika) suorittamisesta vain silloin, jos hakijan saaman koulutuksen sisältö on olennaisesti erilainen kuin vastaanottavassa jäsenvaltiossa tehtävään vaadittava koulutus tai jos koulutuserojen lisäksi säännelty ammatti käsittää vastaanottavassa jäsenvaltiossa yhtä tai useampaa sellaista säänneltyä ammattitoimintaa, joka ei sisälly vastaavaan ammattiin hakijan kotijäsenvaltiossa. Ennen korvaavaa toimenpidettä koskevan vaatimuksen asettamista toimivaltaisen viranomaisen on tutkittava, voivatko ne tiedot, taidot ja pätevyudet, jotka hakija on hankkinut ammattikokemuksensa tai elinikäisen oppimisen avulla korvata kokonaan tai osittain olennaisen eron. Korvaavan toimenpiteen asettaminen tulee perustella päätöksessä ja perusteluista pitää käydä ilmi myös olennaiset erot hakijan suorittaman ja vastaanottavassa jäsenvaltiossa vaaditun koulutuksen välillä tai olennaiset erot ammattitoiminnan sisällössä sekä syyt, joiden vuoksi eroja ei voi korvata hakijan ammattikokemuksen tai elinikäisen oppimisen kautta saavuttamilla tiedoilla, taidoilla ja pätevyydellä.

Kuten lupa- ja valvontavirasto on todennut lausunnossaan, korvaavien toimenpiteiden suorittamisesta voidaan periä maksuja ja hakemuksen käsittelyn tueksi tarvitaan enemmän selvityksiä, kuin automaattisessa tunnustamisjärjestelmässä. Kokonaisuutena arvioiden hakemusprosessi, jossa koulutusta arvioidaan yleisessä tunnustamisjärjestelmässä, voi aiheuttaa hakijalle enemmän lisätyötä ja kustannuksia, mutta se ei ole este liikkuvuudelle. Suomalainen kättilökoulutus tunnetaan laadukkaana, joten välttämättä suurta eroa automaattiseen tunnustamiseen ei ole.

Koulutuksen jälkeisen riittävän ammattikokemuksen saaminen on automaattisen tunnustamisen edellytys, mutta kyseessä on pitkälti työnantajan ja työntekijän välinen järjestelykysymys. Ministeriöiden ja hyvinvointialueiden välillä on ollut hyvää dialogia ja yhteistyötä ammattikokemuksen hankkimisen edellytyksenä olevan työkokemuksen osalta.

6. Opintotuki- ja opintolainahyvyitys

Kansaneläkelaitos Kela ei pidä tässä vaiheessa tarkoituksenmukaisena opintolainahyvitystä koskevan sääntelyn muuttamista, koska opetus- ja kulttuuriministeriössä on valmisteilla hallitusohjelman mukainen opintotukilain kokonaisuudistus. Kelan näkemyksen mukaan esitetyt opintolainahyvitystä koskevat muutosehdotukset tulisi huomioida osana opintotukilain kokonaisuudistuksen valmistelua, jonka voimaantuloksi on suunnitteilla 1.8.2027. Kela ehdottaa, että opintolainahyvitystä koskevan sääntelyn muutos koskisi vain kättilökoulutuksen suorittajia. Kelan näkemyksen mukaan opintolainahyvitysoikeutta ei tulisi laajentaa koskemaan sairaanhoitajatutkinnon jälkeen suoritettavaa ensi- ja terveydenhoitajan koulutusta, koska ammattipätevyysdirektiivi ei tähän velvoita ja lisäksi kyseisten alojen opiskelijat asetettaisiin parempaan asemaan kuin muut vastaavanlaisen koulutuksen suorittavat opiskelijat.

SAMOK on huolissaan kättilökoulutuksen opintotukioikeuden riittävydestä uudessa rakenteessa ja esittää, että opintotukilain muutoksen toimeenpanossa on varmistettava, että mikäli opiskelija on käyttänyt sairaanhoitajaopintoihin enimmäismäärän tukikuukausia, hänellä on oltava täysimääräinen oikeus erilliskoulutuksen 22 tukikuukauteen ilman, että korkeakouluopintojen kokonaistukiaika (ns. kokonaisopintotukiaika) estää tuen myöntämisen. *SAMOK* esittää harkittavaksi, että siirtymävaiheen mahdolliset hallinnolliset viiveet luettaisiin hyväksyttäväksi syiksi suoritusajan pidentämiselle samoin perustein kuin opintotukilain nykyiset pidennysperusteet. *SAMOK:n* mukaan lisäksi on huomioitava, että kättilöksi valmistuva olisi eriarvoisessa asemassa AMK-tutkinnosta valmistuvan kanssa, koska tukikuukausia ei olisi enää käytettävissä ylempää korkeakoulututkintoa (*YAMK* tai maisteri) varten.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että opintotuen kokonaisuudistusta koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle vasta viikolla 40. Uudistuksen sisältö ei ole vielä tiedossa. Ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutusten osalta tässä hallituksen esityksessä säädetään lähinnä, että näihin koulutuksiin sovelletaan opintolainahyvitystä samoin ehdoin kuin tutkintokoulutukseen. Mikäli säännöksiä muutetaan tutkintokoulutuksen osalta, ne muuttuvat tai niitä muutetaan perustellusti myös näiden koulutusten osalta vastaaviksi. Opintotuen osalta näitä koulutuksia varten ei esitetä nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä uudistuksia, koska koulutukset ovat jo nykyisen lainsäädännön mukaan opintotukikelpoisia ja niitä koskevat samat ehdot kuin muitakin

utkintokoulutuksia ja ammatilliseen tai virkakelpoisuuteen tähtääviä opintokokonaisuuksia, joiden edellytyksenä on, että opiskelija on suorittanut korkeakoulututkinon. Näiltä osin opintotukilain uudistus muuttaisi suoraan ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutuksiin sovellettavia opintotuen ehtoja.

Tärkeänä edellytyksenä esityksen valmistelussa on pidetty, että näiden koulutusten opintotuki- ja opintolainahyvitysoikeus vastaa mahdollisimman tarkasti tutkintokoulutukseen sovellettavia ehtoja. Näiden oikeuksien toteuttamista ei ole tarkoituksenmukaista jättää myöhemmin tulevan lainsäädännön varaan. Tämän esityksen viivästyttäminen odottamaan opintotuki uudistusta ei näin ollen ole perusteltua eikä tarpeellista. Opetus- ja kulttuuriministeriö ei pidä tarkoituksenmukaisena myöskään eriyttää Kelan esittämällä tavalla kättilökoulutuksen opintolainahyvitystä ensihoitaja- ja terveydenhoitajakoulutuksen vastaavasta. Koulutusten tukiehtojen eriyttäminen johtaisi väärinkäsityksiin, monimutkaiseen päätöksentekomalliin ja huomattavaan neuvonta- ja tiedotustarpeeseen. Uudistusta on valmisteltu yhteistyössä Kelan kanssa ja Kela on tuolloin todennut, että esitetty malli on mahdollista toteuttaa.

Samokin esittämät uudet syyt suoritusajan pidentämiselle johtaisivat lisäkustannuksiin hallinto- ja tukimenojen nousun vuoksi. Kättilöksi valmistuneen tukikuukaudet eivät riittäisi YAMK-tutkintoon, mutta se johtuisi suoraan siitä, että hän on jo suorittanut enemmän ammattikorkeakouluopintoja kuin suoraan YAMK-tutkintoon hakeutuvat. Opintotukikuukausien enimmäismäärään ei ehdoteta tässä esityksessä muutoksia. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että esitetty muutos kättilöopintoihin pidentäisi niitä enimmillään kuudella kuukaudella nykytilaan nähden.

7. Rahoitus

Sivistysala ry Sivista kantaa lausunnossaan huolta ammattikorkeakoulujen rahoituksen toteutuksesta. Sivista pitää esityksen lähtökohtia oikeansuuntaisina, mutta korostaa, että ilman riittävän täsmällistä ja kustannusvastaavaa rahoitusratkaisua syntyy riski tosiasiallisesta rahoitusvajasta, kun kättilö-, ensihoitaja- ja terveydenhoitajakoulutukset eivät jatkossa kerry rahoitukseen samalla tavalla erillisinä tutkintoina kuin nykyjärjestelmässä.

Opettajien ammattijärjestö OAJ korostaa, että koulutusten rahoitus on ratkaistava jo lakimuutoksen yhteydessä. Rahoitusta ei voida perustaa oletukseen ulkopuolisen rahoituksen saatavuudesta, vaan koulutusten järjestämisen tulee olla ennakoitavaa ja jatkuvaa. Laadukkaan opetuksen turvaamiseksi OAJ esittää, että ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliin lisätään ammatillisen opettajankoulutuksen kaltainen erillinen rahoitusindikaattori.

Arene korostaa, että ammattikorkeakoulututkintojen määrä on kasvanut nopeasti samaan aikaan, kun tutkintokohtainen perusrahoitus on laskenut merkittävästi. Arene painottaa, että tällaisessa tilanteessa koulutusrakenteen muutoksia on arvioitava realistisesti, jotta lisääntyvät volyymit ja vaatimukset eivät heikennä koulutuksen laatua, ohjausta tai alueellista yhdenvertaisuutta. Arene huomauttaa, että esitetyt koulutusrakenteen muutokset lisäävät ammattikorkeakoulujen opetuksen, ohjauksen ja arvioinnin työmäärää ilman, että rahoitusta esitetään vahvistettavaksi. Ilman riittäviä resursseja uudistus uhkaa jäädä rakenteelliseksi, jolloin koulutuspolkujen sujuvoittamisen ja osaamisen saatavuuden vahvistamisen tavoitteet eivät toteudu yhdenvertaisesti eri alueilla.

TAMK huomauttaa, että uuden mallisen erikseen säännellyn koulutuksen huomiointi ammattikorkeakoulujen rahoituksessa on vielä kesken. Ammattikorkeakoulu ei voi aloittaa koulutusta tietämättä, miten koulutus vaikuttaa rahoitukseen.

Haaga-Helia-ammattikorkeakoulu toteaa, että muutos ei saa johtaa siihen, että sosiaali- ja terveystieteiden alan painoarvo rahoituskorissa kasvaa muiden alojen kustannuksella.

Oulun ammattikorkeakoulu pyytää tarkennusta siihen, ovatko 14 §:ssä määritellyt opintojen ”tavoitteelliset suoritusajat” niitä, joiden perusteella määräytyy ammattikorkeakoulujen rahoitusmallin ”tavoitteellisessa suorittamisajassa valmistuminen” -kerroin vai määräytyykö kerroin 30 § ”suoritusajaksi sallittu jousto” perusteella. OAMK näkee tärkeänä, että rahoitusperusteena on tutkinon suorittaminen, ei tavoitteellisessa suorittamisajassa valmistuminen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että jatkossakin kättilökoulutuksen, ensihoitajakoulutuksen ja terveydenhoitajakoulutuksen toteuttaminen on osa ammattikorkeakoulujen perustehtävää. Ammattikorkeakouluissa suoritetut tutkinnot otetaan tällä hetkellä huomioon ammattikorkeakoulun valtionrahoituksen määräytymisessä siten, kuin opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä koulutuksen rahoitusosuuden osalta säädetään (174/2024, 1 §). Uudistetun koulutusrakenteen on alustavasti tarkoitus tulla voimaan 1.8.2028, josta

lähtien uudistetun koulutusrakenteen mukaisia koulutuksia voi alkaa käynnistää. Jos uusimuotoinen koulutus aloitetaan syyskaudella 2028, ensimmäiset koulutuksen päätyvät aikaisintaan 2029 syksyllä ja 2030 keväällä. Koska vuoden 2028 rahoitus jaetaan vuosien 2024–2026 tutkintototeuman perusteella, ammattikorkeakouluilla on resurssit käynnistää uusimuotoinen koulutus vuonna 2028. Rahoituskatkoja ei tule. Valmisteltaessa rahoituskäytänteitä kaudelle 2029–2032 opetus- ja kulttuuriministeriön lähtökohtana on turvata ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutuksen järjestämisen resurssit ja ottaa huomioon hallituksen esityksen mukaisen modulaarisen koulutusrakenteen muutoksen vaikutukset korkeakoulujen perusrahoituksen kohdentumisessa. Mahdollisia rahoitusmallien muutoksia ei ratkaista tapauskohtaisesti, vaan osana käynnissä olevan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision perusteella tehtävää kokonaisvaltaisempaa rahoitusmallien tarkastelua.

8. Korkeakoulujen toiminta

Oulun ammattikorkeakoulu toteaa, että ammattikorkeakoulujen harkinnanvaraisesti tarjottava mahdollisuus hakea yhtä aikaa opinto-oikeutta sekä sairaanhoitajan tutkintoon johtavaan koulutukseen että kättilön koulutukseen voidaan nähdä haasteellisenä opiskelijoiden sisäänottomäärän arvioinnissa, koska em. ehdollisen valinnan kautta hakeneiden opiskelijoiden jatkaminen kättilökoulutukseen ja jatkamisen ajankohta ovat vaikeasti ennustettavissa. Tämä tilanne voi johtaa siihen, että ammattikorkeakoulut joutuvat rajoittamaan turhaan suoraan kättilökoulutukseen otettavien määrää.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että korkeakoulut voivat toteuttaa opintojen etenemisen seuranta ja yhteistyössä muiden korkeakoulujen kanssa kehittää koulutustarpeen ajankohdan arviointia. Mitä tulee opiskelijan koulutuspolkuun, voi ammattikorkeakoulu tukea kättilön ammattiin tähtääviä opiskelevien opiskelijoiden koulutuspolkujen sujuvuutta oikea-aikaisella ohjauksella ja koulutuksen toteutuksella. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, on sairaanhoitajakoulutuksen laajuuden ollessa 210 opintopistettä ja direktiivin edellyttämän yleissairaanhoidon osaamisen laajuuden ollessa vähintään 3 vuotta (180 opintopistettä), tutkintoon mahdollista sisällyttää enintään 30 opintopistettä muita opintoja. Mikäli opiskelija tähtää kättilöksi, voitaisiin nämä opinnot hyväksilukea osaksi koulutusta. Tällä lyhennettäisiin koulutusaikoja ja tuettaisiin kättilön ammattia tavoittelevien opiskelijoiden oppimista ja koulutuspolun mielekkyyttä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tukenut erillisellä harkinnanvaraisella rahoituksella ensihoitaja- ja terveydenhoitajakoulutuksen kehittämistä ammattikorkeakouluverkostossa, sekä kättilökoulutuksen opetussuunnitelman, opiskelijavalinnan ja harjoittelurakenteiden uudistamista ammattikorkeakouluverkostossa.

Hallituksen esityksen mukaan uudistettavien koulutusten opintoja voitaisiin suorittaa myös avoimina opintoina. *Tehy* katsoo, että tämän tulisi olla mahdollista vain joidenkin koulutukseen kuuluvien opintojaksojen osalta jo työelämässä toimivien ammattilaisten osaamisen hankkimisen näkökulmasta. *Tehy* ei kannata koko koulutuksen suorittamista avoimina opintoina.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että kuten esityksessä on todettu, että avoimena ammattikorkeakouluopetuksena tai muutoin erillisinä opintoina voidaan suorittaa ammattikorkeakoulututkintoon ja ylempään ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvien opintojen lisäksi ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutukseen kuuluvia opintoja sekä ammatillisen opettajankoulutuksen opintoja, joiden suorittamiseen opiskelija on saanut ammattikorkeakoululta ajallisesti ja sisällöllisesti rajatun opinto-oikeuden. Muutoksen tavoitteena ei ole kokonaisten ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutusten suorittaminen avoimina ammattikorkeakouluopintoina, vaan mahdollistaa alan kokeileminen ja osaamisen täydentäminen. Korkeakoulujen tehtäväksi jää arvioida kuinka laajoja opintokokonaisuuksia ne tarjoavat avoimina korkeakouluopintoina.

9. Opintojen kesto ja opintopisteet

Tehy, *Kättilöliitto* ja *SAMOK* katsovat, että ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutusten laajuudet tulee määritellä laissa tai asetuksessa aikaperusteisuuden lisäksi opintopisteinä.

OAMK ja *Kättilöliitto* esittävät huolensa siitä, että hallituksen esityksen mukainen 18 kk ja 3000 tunnin kättilökoulutus on opiskelijan näkökulmasta epärealistinen toteuttaa tavoiteajassa. Tämä edellyttää opiskelijalta opintoja 38,5 h / viikko 18 kuukauden ajan ilman taukoja. Käytännössä opintojen toteutuminen tässä aikataulussa on erittäin haastavaa, ja opinnoissa on todennäköisesti ainakin kuukauden kesätauko ja viikon joulutauko.

Tampereen ammattikorkeakoulu kritisoi, että hallituksen esityksen mukainen kättilökoulutus on hyvin pitkä. Samassa ajassa opiskelija, joka valmistuu sairaanhoitajaksi ja hakeutuu yliopistoon terveystieteiden maisteriopintoihin, saa ylemmän korkeakoulututkinnon. Koulutuksen näkökulmasta ammattikorkeakoulua mietityttää, kuka haluaa hakeutua viiden vuoden mittaiseen alempaan korkeakoulututkintoon.

HUS-yhtymän mukaan pitkä koulutus muuttaa odotuksia työstä ja palkkauksesta. Sairaanhoitajakoulutuksen jälkeen suoritettavan lisäkoulutuksen odotetaan vaikuttavan työn luonteeseen kohti asiantuntija- tai esihenkilötehtäviä. Kättilöt tulevat kuitenkin edelleen sijoittumaan kliiniseen potilastyöhön ja suurelta osin kolmivuorotyöhön.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että koulutusten sisällöt ja kestot on huolella harkittu valmisteluun osallistuneiden korkeakoulujen ja sidosryhmien kanssa. Koulutuspolut lyhenevät sairaanhoitajiksi valmistuneilla. Näihin ammatteihin on aiemminkin valmistettu alemmasta korkeakoulututkinnosta ja alat ovat olleet vetovoimaisia. Ammattipätevyysdirektiivin edellyttämä kättilöopintojen laajuus on haastava sijoittaa Suomen opintopistejärjestelmään. Suomalaisessa korkeakoulujärjestelmässä opintopisteen laajuus on määritelty niin, että 1 opintopiste vastaa noin 27 tunnin työ määrää ja yhden lukuvuoden opintojen suorittamiseen keskimäärin vaadittava 1 600 tunnin työpanos vastaa 60 opintopistettä. Näillä periaatteilla koulutuksen laajuudeksi tulisi 111 opintopistettä, mikä ei vastaa mitään muuta tutkintoa tai koulutusta tutkintojärjestelmässä. Valmistelussa ei myöskään nähty tarkoituksenmukaiseksi luoda kättilökoulutukselle omaa opintopisteytysmallia, joka ei olisi yhteismitallinen muiden suomalaisten koulutusten kanssa. Tämän vuoksi parhaaksi menettelyksi kättilötutkintojen osalta katsottiin korkeakoulujen järjestelmissä ja omassa viestinnässään käyttämä opintopiste, jota ei kuitenkaan ole määritelty säädösten tasolla. Tärkeimmäksi on kuitenkin nähty säätää laajuudesta 3000 h ja oikeus suorittaa koulutus 1,5 vuodessa, jotta koulutus vastaa myös ammattipätevyysdirektiivin vaatimuksiin Tämä luo myös korkeakoululle velvollisuuden järjestää koulutus siten, että sen voi suorittaa säädetyssä ajassa. Koulutuksen suoritusajaksi on kuitenkin säädetty vastaavat joustot, kuin tutkintokoulutuksessa.

10. Opistoasteen koulutus

Tehy pitää valitettavana sitä, että ennen ammattikorkeakoulujärjestelmän käynnistymistä suoritettu opistoasteen sairaanhoitajan tutkinto ei oikeuta näiden uudistettavien koulutusten jälkeen tutkintotutkimukseen, vaikka ne oikeuttavat henkilön laillistamiseen ensihoitajan, terveydenhoitajan ja kättilön ammateissa. Esitys johtaa tilanteeseen, jossa samaa laillistetun ammattihenkilön tehtävää tekevillä osalla on tutkintotutkimus ja osalla ei. Tämä voidaan kokea epäoikeudenmukaiseksi ja epäselväksi asiaksi työelämässä. *Tehy* mukaan on syytä varmistaa, onko esitys ristiriitainen nykyisen ammattikorkeakoulun lainsäädännön kanssa ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon käytänteiden kanssa. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon voidaan opiskelijaksi ottaa myös opistotason tutkinnon suorittanut henkilö. Saako hän koulutuksen suorittamaan kuitenkin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon (yamk)? *Tehy* ehdottaa, että myös opistoasteisen sairaanhoitajakoulutuksen suorittaneilla laillistetuilla sairaanhoitajilla on myös oikeus tutkintotutkimukseen suorittamaan erikseen säännellyn ensihoitaja-, terveydenhoitaja- tai kättilökoulutuksen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että ehdotus ei ole ristiriidassa YAMK-tutkinnon myöntöperusteiden kanssa. YAMK-tutkintoa suorittamaan voidaan ottaa AMK-tutkinnon tai korkeakoulututkinnon suorittaneen lisäksi henkilö, jolla ammattikorkeakoulu katsoo muutoin olevan riittävät tiedot ja taidot opintoja varten. Opistoasteen tutkintojen osalta on säädetty erikseen, että opistoasteen suorittaneelta voidaan vaadittavaksi työkokemukseksi hyväksyä opistoasteen tutkinnon suorittamisen jälkeen saatu työkokemus asianomaiselta alalta. Tällaiselle opistotautaiselle YAMK-opiskelijalle myönnetään YAMK-tutkinto, mutta hänelle ei myönnetä AMK-tutkintoa, koska hän ei ole sellaista suorittanut. Ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutusten suorittamisen perusteella ei myöskään myönnetä AMK-tutkintoa, eikä näin olleen AMK-tutkintotutkimusta. Henkilö saa kuitenkin todistuksen koulutuksen suorittamisesta ja ammatinharjoitusoikeuden. Opistotasoisia sairaanhoitajia on valmistunut viimeksi 1990-luvun alussa. Näiden kokeneiden ammattilaisten osaaminen tunnustetaan alalla hyvin. AMK-tutkintotutkimuksen myöntäminen olisi harhaanjohtavaa, eikä ole edellytyksenä kyseisten henkilöiden työllistymiselle.

11. Uudistuksen aikataulu

Lupa- ja valvontavirasto pyytää lausunnossaan, että sille varataan riittävä aika varautua teknisiin muutoksiin, joita esitys aiheuttaa. Tutkintotietojen muutos koulutukseksi vaikuttaa ammattioikeuden myöntämiseen, koska ammattioikeuden myöntäminen on riippuvainen tutkintokohtaisista koodi ja

sisältö tiedoista, joilla varmistetaan, että suoritus on vaatimusten mukainen. Lupa- ja valvontavirasto esittää, että toimeenpanossa muutokset tietojärjestelmiin priorisoidaan, jotta Lupa- ja valvontavirasto voi uudistuksen myötä myöntää ammattioikeuden yhtä sujuvasti kuin nykyään sähköisiä tietokantoja hyödyntäen ilman, että valmistuneiden ammatinharjoittamiseen syntyy tarpeettomia katkoja.

Lakien voimaantuloajaksi on ehdotettu 1.8.2028 ja niitä sovelletaan koulutuksiin, jotka alkavat 1.8.2028 tai sen jälkeen. Valmisteluaikaa jää näin ollen lähes kaksi vuotta. Myös korkeakoulujen tekemä koulutusten suunnittelu ja markkinointi edellyttävät riittävää valmisteluaikaa.

12. Muuta

Tehy ja Suomen Ensihoitoalan liitto ehdottavat, ensihoitaja olisi jatkossa laillistettu ammatti. *Sosiaali- ja terveysministeriö* nostaa esille, että meneillään olevassa ammattihenkilölainsäädännön uudistuksen valmistelutyössä tullaan arvioimaan jokainen nykyinen sosiaali- ja terveydenhuollon säännelty ammatti, ja lisäksi arvioidaan mahdollisten uusien ammattiryhmien, kuten esimerkiksi ensihoitajan, sääntelyn tarpeellisuus, sääntelyn tapa ja sääntelyn erilaiset vaikutukset. Vielä tässä vaiheessa ei ole tiedossa, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon ammatteja jatkossa säännellään ammattihenkilölainsäädännössä ja millä tavoin. Ensihoitaja ei ole voimassa olevan ammattihenkilölainsäädännön mukaan laillistettava ammatti, mutta ensihoitaja (AMK) tutkinnon suorittaneet merkitään Lupa- ja valvontaviraston ylläpitämään terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin laillistettuina sairaanhoitajina.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että ensihoitajan lisääminen sosiaali- ja terveysalan ammattihenkilölainsäädännön mukaan laillistettavaksi ammatiksi tukisi tämän esityksen tavoitteita ja ensihoitajien ammattiasemaa. Vastuu asian valmistelusta on sosiaali- ja terveysministeriöllä.

Metropolia Ammattikorkeakoulu kiinnittää huomiota esityksen sivulla kuusi olevaan tekstikatkelmaan: ”Toisen asteen koulutuksen suorittaneet voivat hakeutua suorittamaan yhtä aikaa sairaanhoitajakoulutusta ja erikseen säänneltyä ensihoitaja- tai terveydenhoitajakoulutusta, jolloin koulutusten laajuus on yhteensä 240 opintopistettä. Sairaanhoitajaksi laillistetut voivat hakeutua suorittamaan pelkkää ensihoitaja- tai terveydenhoitajakoulutusta. Molemmat koulutukset suorittaneet saavat sekä sairaanhoitajan että ensihoitajan tutkintonimikkeen.” Metropolia huomauttaa, että tekstissä mainitaan ainoastaan ensihoitajan tutkintonimike, vaikka vastaava tilanne koskee myös terveydenhoitajakoulutusta. Metropolian mukaan tekstissä tulisi selvästi todeta, että molemmat koulutukset suorittaneet voivat saada myös sairaanhoitajan ja terveydenhoitajan tutkintonimikkeen. Esimerkiksi: ”Molemmat koulutukset suorittaneet saavat sekä sairaanhoitajan että ensihoitajan tai terveydenhoitajan tutkintonimikkeen.”

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että kyseiseen tekstiin on ollut tarkoitus sisällyttää myös terveydenhoitajan tutkintonimike.

Metropolia Ammattikorkeakoulu pitää tärkeänä, että korkeakouluvision jatkovalmistelussa tarkastellaan myös YAMK-tutkintonimikkeen kehittämistä vastaamaan paremmin eurooppalaista tutkintojen viitekehystä (EQF). Tavoitteena tulisi olla, että YAMK-tutkinnon nimike muutetaan kansainvälisesti ymmärrettävämmäksi muodoksi, kuten maisteri (AMK). Tämä selkeyttäisi tutkinnon asemaa ja poistaisi tarpeen käyttää samaa nimikettä kuin perustutkinnossa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että tällä hetkellä ei ole valmisteilla YAMK-tutkinnon nimen muutosta. Asiaa ei tule tarkastella tapauskohtaisesti, vaan osana käynnissä olevan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision kokonaisvaltaisempaa koulutusjärjestelmän tarkastelua.

Tampereen ammattikorkeakoulun mukaan ohjattujen harjoittelujen paikkojen riittävyyteen tulee kiinnittää jatkossa erityistä huomiota, jotta opiskelijoiden on mahdollista valmistua koulutukselle suunnitellussa tavoiteajassa. TAMK:n mukaan terveydenhoitajakoulutukseen suunnitellut muutokset vaikuttavat muilta osin esityskokonaisuudessa tarkoituksenmukaisilta, paitsi erikseen säännellyn 60 opintopisteen terveydenhoitajakoulutuksen tavoitteellisen suoritusajan osalta (yksi vuosi). Ohjatun harjoittelun paikkojen saatavuushaasteet ovat muodostuneet esteeksi nykyisen 60 opintopisteen terveydenhoitajien muuntokoulutuksen suorittamiseen yhden vuoden aikana. *Kätilöliiton* mukaan kahden vuoden laajuinen kätilö YAMK-tutkinto antaisi väljyyttä tarvittavien harjoitteluiden ajoittamiseen. HUS:n esittää huolensa riittävän käytännön harjoittelun järjestämisestä. Tällä hetkellä kätilökoulutus sisältää 48 opintopistettä klinisen kätilötyön ja 7 opintopistettä kätilötyön syventävää harjoittelua. Tämä tarkoittaa noin puolta kaavailusta 3 000 tunnin kätilöopinnoista. Jotta sekä teoria- että käytännön opinnot saadaan toteuttaa tavoiteajassa, tulee opintoja voida edistää myös kesällä. Sairaaloilla ei HUS:n mukaan ole mahdollisuutta tarjota harjoittelupaikkoja opiskelijoille henkilöstön kesälomien vuoksi. Tällöin ei voida taata kätilöopinnojen edellyttämää laadukasta ohjausta opiskelijoille. Lisäksi

kätilöopiskelijoita on toiminut kesäsijaisina erityisesti synnyttäneiden vuodeosastoilla. Kesälle ajoittuvat teoriaopinnot rajoittaisivat opiskelijoiden kesäsijaisina toimimista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että harjoittelupaikkojen saatavuus on keskeinen edellytys laadukkaan ja työelämän tarpeisiin vastaavan sosiaali- ja terveysalan korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen järjestämiseksi. Sosiaali-, terveys- ja pelastusalan henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden turvaamiseksi on käynnistetty Hyvän työn ohjelma (2024–2027). Opetus- ja kulttuuriministeriö on vastannut sosiaali- ja terveysalan osaajatarpeisiin lisäämällä keskeisten ammattiryhmien koulutusta korkeakouluissa. Hyvinvointialueiden taloustilanne ja useilla hyvinvointialueilla hoitohenkilöstön irtisanomiset ovat entisestään vaikeuttaneet harjoittelupaikkojen saatavuutta. Osana Hyvän työn ohjelmaa selvitetään keinoja eri alojen harjoittelupaikkojen saatavuuteen liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi. Ohjelmassa harjoittelupaikkojen saatavuuden parantaminen onkin yksi ohjelman loppukauden painopisteistä ja työtä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueiden ja alan oppilaitosten kanssa muun muassa kokoamalla ja levittämällä hyviä käytäntöjä. Lisäksi Ministeri Talvitie järjestää keväällä 2026 pyöreän pöydän keskustelun keskeisille vastuutahoille harjoittelupaikkojen saatavuuden parantamiseksi

Suomen Sairaanhoidajat ry ehdottaa myös klinisten erikoistumiskoulutusten ja erikoissairaanhoitajanimikkeiden luomista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että kyseiset asiat eivät liity tähän hallituksen esitykseen, mutta kommentit otetaan huomioon koulutusjärjestelmää kehitettäessä.

Johtaja

Jonna Korhonen

Hallitusneuvos

Henna Närhi